

Sygn. akt II C 65/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział II Cywilny w następującym składzie:

Przewodnicząca : SSR A. M.

Protokolant : staż. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2017 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z **siedzibą w W.**

przeciwko **I. Z.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej I. Z. na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 1.421,15 zł (jeden tysiąc czterysta dwadzieścia jeden złotych piętnaście groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 lipca 2013 roku do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanej I. Z. na rzecz powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 269,00 zł (dwieście sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz adwokat J. R. kwotę 221,40 zł (dwieście dwadzieścia jeden złotych czterdzieści groszy) tytułem wynagrodzenia za udzielenie pozwanej I. Z. pomocy prawnej z urzędu.

Sygn. akt II C 65/16

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 10 lipca 2015 roku powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od I. Z. kwoty 1.421,15 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 lipca 2013 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Na uzasadnienie swego roszczenia wskazano, że pozwanej została wypowiedziana umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego z powodu zadłużenia. W wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 7 stycznia 2013 roku na terenie nieruchomości pozwanej położonej w Ł. przy ulicy (...) pracownicy powódki stwierdzili, iż pozwana pobiera gaz bez zawartej umowy na dostawę paliwa gazowego. Powód wyliczył opłatę za nielegalny pobór gazu na kwotę, 1.421,15 zł, którą obciążył pozwaną w nocie obciążeniowej z terminem płatności do dnia 1 lipca 2013 roku. Mimo wezwania do zapłaty pozwana nie uiściła żadnej kwoty (pozew k. 2-4v).

W dniu 27 lipca 2015 roku starszy referendarz sądowy Sądu Rejonowego w Sandomierzu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił w całości żądanie pozwu i orzekł o kosztach procesu. Odpis nakazu zapłaty doręczono pozwanej w dniu 23 października 2015 roku (nakaz k.35, dowód doręczenia k. 43).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wniesionym w dniu 4 listopada 2015 roku pozwana zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i wniosła o oddalenie powództwa oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (sprzeciw k. 44 - 46).

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Sandomierzu stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Widzewa w Łodzi (postanowienie k. 55).

Postanowieniem z dnia 16 marca 2016 roku został ustanowiony dla pozwanej pełnomocnik z urzędu (postanowienie k. 61-62)

W odpowiedzi na sprzeciw pełnomocnik powódki podtrzymał żądanie pozwu w całości.

(odpowiedź na sprzeciw k. 66)

W piśmie procesowym z dnia 23 maja 2016 roku pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych, a także zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oświadczając, iż koszty te nie zostały opłacone ani w całości, ani w części. Strona pozwana zakwestionowała powództwo zarówno co do zasady jak i co do wysokości, podnosząc, że pozwana nie otrzymała od powódki wezwania do zapłaty ani wypowiedzenia umowy o dostawę gazu, tym samym nie miała świadomości, że pobiera paliwo gazowe nielegalnie. Wskazano także, że powódka nie dokonała zatrzymania dopływu gazu po okresie wypowiedzenia umowy. Nadto pełnomocnik pozwanej wskazał, iż pozwana nie otrzymała wypowiedzenia umowy kompleksowego dostarczania paliwa gazowego z uwagi na fakt, iż pod koniec 2012 roku przebywała poza swoim miejscem zamieszkania w związku z koniecznością sprawowania osobistej opieki nad chorym ojcem. Pełnomocnik pozwanej zasygnalizował również, iż nie sposób także ustalić na jakiej podstawie powódka przyjęła zużycie gazu na dzień 13 grudnia 2012 roku, skoro nie dokonano odczytania licznika w tym dniu. Nadto podniesiono, iż pozwana cały czas korzystała z dostaw gazu od powodowej spółki i nie uchylała się od regulowania swoich zobowiązań wobec niej (pismo procesowe k. 73-75, k. 84-85).

W toku postępowania stanowiska stron nie uległy zmianie (okoliczność bezsporna).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

I. Z. zamieszkuje na terenie nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) (okoliczność bezsporna).

W dniu 21 grudnia 2010 roku pozwana zawarła umowę kompleksowego dostarczania paliwa gazowego – gazu ziemnego wysokometanowego E do nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), dla urządzenia piec c.o. o mocy 18,00 KW. W § 1 ust. 6 powyższej umowy zawarto zastrzeżenie, że odbiorca jest zobowiązany do niezwłocznego pisemnego zawiadomienia sprzedawcy o zmianie swoich danych zawartych w umowie kompleksowej. Umowa została zawarta na czas nieoznaczony (kopia umowy k. 13-14).

Pozwana przed podpisaniem umowy zapoznawała się z jej treścią. W trakcie trwania umowy zdarzały się okresy, że pozwana regulowała swoje należności za dostawy paliwa z opóźnieniem. Pozwana z opóźnieniem uregulowała fakturę opiewającą na kwotę 138,00 zł, za zużycie paliwa gazowego w okresie letnim w 2012 roku (zeznania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku czas elektroniczny 00:06:02-00:25:04).

W związku z zadłużeniem w płatnościach i ich nieterminowym regulowaniem pismem z dnia 19 listopada 2012 roku (...) Spółka Akcyjna w W. wypowiedziała I. Z. umowę dostarczania paliwa gazowego z 7 dniowym okresem wypowiedzenia, licząc od dnia następnego po dniu, w którym doręczono niniejsze wypowiedzenie. Pismo to zostało zwrócone z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie” (wypowiedzenie umowy k. 15-16, kopia koperty k. 17, kopia zwrotnego potwierdzenia odbioru k.18, kopia pisma k. 86).

Pozwana w listopadzie 2012 roku i na początku grudnia 2012 roku przebywała poza miejscem zamieszkania by opiekować się chorym ojcem, wówczas też nie odbierała korespondencji kierowanej do niej na adres Ł. ulica (...). Gazomierz jest zainstalowany na terenie nieruchomości pozwanej w ten sposób, że aby móc odczytać jego wskazania koniecznym jest wejście na teren nieruchomości (zeznania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku czas elektroniczny 00:06:02-00:25:04).

W dniu 18 grudnia 2012 roku I. Z. zgłosiła się do Biura (...) w Ł., w celu zawarcia nowej kompleksowej umowy dostarczania paliwa gazowego do nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...). Pozwana dowiedziała się wówczas o wypowiedzeniu umowy przez powódkę. Wówczas nie doszło do zawarcia umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego, jednakże pozwana zobowiązała się do zawarcia umowy w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od odczytu gazomierza. Z powyższych ustaleń zostało sporządzone pismo, które zostało podpisane przez pozwaną (kopia pisma k. 19, zeznania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku czas elektroniczny 00:06:02-00:25:04).

Po tym jako pozwana dowiedziała się o wypowiedzeniu umowy, w dalszym ciągu korzystała z paliwa gazowego (zeznania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku czas elektroniczny 00:06:02-00:25:04).

W wyniku kontroli przeprowadzonej w dniu 7 stycznia 2013 roku na terenie nieruchomości przy ul. (...) w Ł., pracownicy powódki stwierdzili, że pozwana pobiera gaz bez zawartej umowy na dostawę paliwa gazowego. Ustalono, że zamontowany na zewnątrz budynku gazomierz wykazuje zużycie. Stan gazomierza na dzień kontroli wynosił 4788 m³ (protokół kontroli k. 21).

Pismem z dnia 17 czerwca 2013 roku, doręczonym w dniu 19 czerwca 2013 roku, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Oddział Zakład (...) zawiadomiła I. Z., że obciążyła ją opłatą w wysokości 1.421,15 zł z tytułu pobierania paliwa gazowego bez zawartej umowy, co uważa się za nielegalny pobór gazu. Wystawiono także notę obciążeniową na kwotę 1.421,15 złotych, z terminem zapłaty do dnia 1 lipca 2013 roku. Ilość metrów przyjęta do wyliczenia obciążenia wynosiła 252 m³. Cena referencyjna gazu obowiązująca w miesiącu stwierdzenia nielegalnego poboru gazu to jest w styczniu 2013 roku wynosiła 1,1279 zł. Opłata stanowi pięciokrotność ceny referencyjnej gazu pomnożonej przez ryczałtową ilość nielegalnie pobranego paliwa gazowego - 252 m³ (kopia noty księgowej k. 22, wyliczenie opłaty k. 23, cena referencyjna gazu k. 24, wezwanie do zapłaty k. 25).

Pozwana otrzymała notę obciążającą ją opłatą w dniu 19 czerwca 2013 roku (kopia dowodu doręczenia k. 25).

Pismami z dnia 13 sierpnia 2013 roku i 7 września 2013 roku I. Z. była ponownie wzywana do zapłaty kwoty 1.421,15 złotych. Pismem z dnia 17 lutego 2014 roku, doręczonym w dniu 3 marca 2014 roku, pozwana została ostatecznie wezwana do zapłaty kwoty 1.421,15 złotych, w terminie 7 dni od doręczenia wezwania do zapłaty.

(wezwanie do zapłaty k. 27, wezwanie do zapłaty k. 28, dowód doręczenia k. 29, wezwanie do zapłaty k. 30, dowód doręczenia k. 31)

W styczniu 2013 roku cena m³ gazu wysokometanowego wynosiła 1,1279 zł (cena referencyjna gazu k.24).

Ryczałtowa ilość nielegalnie pobranego paliwa gazowego dla kotła CO do 26 KW wynosiła 1500 m³, dla kotła (pkt 8.3 taryfy). Ryczałtowe ilości paliwa gazowego, o których mowa w pkt 8.3 są ilościami maksymalnymi. Operator przy ustalaniu opłat może zastosować ilości mniejsze, uwzględniając rzeczywiste możliwości pobierania paliwa gazowego w danym miejscu odbioru (pkt 8.4 taryfy) (taryfa dla usług dystrybucji paliw gazowych i usługi regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego nr 5 k. 32 - 33).

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. prowadzi działalność m.in. w zakresie dystrybucji paliw gazowych. Przedmiotem działania spółki są także kwestie poboru gazu bez ważnej umowy handlowej. Na skutek połączenia spółek w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh powodowa spółka jest następcą prawnym (...) sp. z o.o. w W. (odpis KRS-u k. 8-12).

Pozwana utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego. Miesięczne koszty utrzymania pozwanej wynoszą około 1190 złotych (zeznania pozwanej – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku czas elektroniczny 00:06:02-00:25:04).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dowody wymienione powyżej, w tym w oparciu o kopie dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość i wiarygodność, w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, nie nasuwa żadnych wątpliwości i nie została zakwestionowana przez strony i które to Sąd oceniając mając na względzie treść art. 308 kpc, oraz na podstawie zeznań pozwanej, których prawdziwość i zupełność nie budziła wątpliwości Sądu.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył co następuje:

Powództwo jest zasadne, co skutkuje jego uwzględnieniem.

Stosownie do przepisu art. 57 ust.1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku –prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.), w razie nielegalnego pobierania paliw lub energii, przedsiębiorstwo energetyczne może:

1) pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności albo

2) dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

Zaś zgodnie z przepisem art. 3 pkt. 18 cytowanej wyżej ustawy prawo energetyczne - przez nielegalne pobieranie paliw lub energii rozumie się pobieranie paliw lub energii bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

Definicja nielegalnego poboru energii jest definicją ustawową, o ściśle określonych desygnatach kwalifikujących określone zachowanie, jako nielegalny pobór. Zgodnie z brzmieniem art. 3 pkt 18 ustawy prawo energetyczne nielegalnym poborem jest także pobór paliwa gazowego bez zawartej umowy.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 marca 2008 roku (sygn. akt II CSK 489/07) podkreślił, iż nielegalny pobór energii jest ustawowo definiowany, jako pobieranie energii bez zawarcia umowy lub niezgodnie z umową. Oznacza to, że czyn sprawcy polegający na nielegalnym pobieraniu energii ustawodawca określił od strony przedmiotowej, wskazując te jego cechy, które decydują o jego bezprawności. Ustalenie nielegalnego poboru energii nie wymaga, zatem badania winy sprawcy w znaczeniu subiektywnym. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 kwietnia 2003 roku (sygn. akt I CKN 252/01, opubl. w Biuletynie Sądu Najwyższego z 2003r, zeszyt 10, poz.11), w którym stwierdził, iż ustalenie nielegalnego pobierania energii - w rozumieniu art. 3 pkt. 18 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku prawo energetyczne - nie wymaga badania winy sprawcy tego czynu.

Z punktu widzenia oceny sprawy nieistotne jest zatem badanie, czy pozwana zawiniła czy nawet miała świadomość, że jego postępowanie jest kwalifikowane jako nielegalny pobór paliwa gazowego. Obecnie nielegalnym pobieraniem energii jest pobieranie jej bez zawarcia umowy, z całkowitym albo częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub przez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że strona powodowa wypowiedziała pozwanej umowę kompleksowego dostarczania paliwa gazowego, zawarta w dniu 21 grudnia 2010 roku, do nieruchomości przy ulicy (...) w Ł. z uwagi na zaległości w opłatach za gaz. W tym miejscu wskazać należy, że Sąd nie zaakceptował stanowiska strony powodowej, że umowa została wypowiedziana z dniem 13 grudnia 2012 roku, z uwagi na fakt, iż załączona do akt sprawy kopia dowodu doręczenia pozwanej powyższego wypowiedzenia z uwagi na jej nieczytelność nie pozwala ustalić czy przesyłka kierowana do pozwanej była awizowana w sposób prawidłowy oraz z jaką datą można uznać ją za doręczoną. Nie mniej jednak ze zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego wynika, że pozwana powzięła informacje o wypowiedzeniu przedmiotowej umowy w dniu 18 grudnia 2012 roku kiedy to zgłosiła się do

oddziału zakładu gazownictwa w Ł.. Fakt powzięcia informacji o wypowiedzeniu umowy kompleksowego dostarczenia paliwa potwierdziła własnoręcznym podpisem na piśmie sporządzonym w ramach tegoż spotkania. Nadto zwrócić należy uwagę, iż pozwana swych depozycjach wskazała, iż po tym jak dowiedziała się o wypowiedzeniu umowy z dnia 21 grudnia 2010 roku w dalszym ciągu pobierała paliwo gazowe – gaz ziemny wysokometanowy E. Na marginesie zasygnalizować należy, iż sam fakt czasowego przebywania pozwanej poza miejscem swego zamieszkania, w sytuacji gdy pozwana nie zawiadomiła strony powodowej o zmianie swoich danych osobowych, w tym danych o adresie do korespondencji, o czego była zobligowana, nie może przekreślać fikcji doręczenia, która została unormowana w art. 139 kpc.

Z uwagi na powyższe należało przyjąć, że strona powodowa udowodniła, że doszło do rozwiązania umowy na dostawę paliwa gazowego, zatem wykazała również, iż po stronie pozwanej, na terenie nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), miał miejsce nielegalny pobór gazu, bez zawartej umowy. Kierowanie wobec pozwanej żądania zapłaty opłaty z tego tytułu, naliczonej zgodnie z Taryfą dla usług dystrybucji paliw gazowych i usługi regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego nr 4 obowiązującą u powódki w 2013 roku, na podstawie art. 57 Prawa energetycznego, było więc całkowicie zasadne.

Odnosząc się natomiast do kwestii prawidłowości naliczenia pozwanej opłaty, po pierwsze należy podkreślić, iż wysokość opłaty za nielegalny pobór, jest rodzajem opłaty sankcyjnej, niezależnej od faktycznego zużycia gazu. Natomiast bez znaczenia dla odpowiedzialności pozwanej jest brak możliwości precyzyjnego ustalenia, kiedy doszło do nielegalnego poboru paliwa gazowego, jak również ilości zużytej przez ten okres czasu faktycznie paliwa gazowego, bowiem art. 57 ust. 1 Prawa energetycznego przewiduje zryczałtowane opłaty taryfowe za nielegalny pobór energii, niezależne od wysokości ewentualnej straty. Sposób ich ustalania określa, zgodnie z art. 46 ust. 3 i 4 pkt 10 ustawy Prawo energetyczne, obowiązujący w dacie obciążenia pozwanej opłatą, § 44 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (Dz.U. z 2008. nr 28 poz. 165). Przepis ten stanowi, iż w przypadku nielegalnego pobierania paliw gazowych przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych może obciążyć podmiot nielegalnie pobierający paliwa gazowe opłatami w wysokości pięciokrotności ceny referencyjnej paliw gazowych obowiązującej w miesiącu stwierdzenia nielegalnego poboru oraz ryczałtowych ilości paliw gazowych, określonych na zasadach przewidzianych w taryfie. Zatem w ocenie Sądu, opłata nałożona na powódkę została wyliczona przez stronę powodową w sposób prawidłowy i stanowi pięciokrotność ceny referencyjnej gazu, która w miesiącu stwierdzenia nielegalnego poboru gazu wynosiła 1,1279 zł. W tym miejscu należy wskazać, iż zgodnie z pkt 8.3 taryfy obowiązującej u powódki w 2013 roku, ryczałtowa ilość nielegalnie pobranego paliwa gazowego dla kotła CO do 26 KW (powódka jak sama zeznała, korzystała z gazu celem ogrzewania mieszkania), wynosi 1500 m³. Jednocześnie zgodnie z pkt 8.4 taryfy obowiązującej u powódki w 2013 roku, ryczałtowe ilości paliwa gazowego, są ilościami maksymalnymi. Operator przy ustalaniu opłat może zastosować ilości mniejsze, uwzględniając rzeczywiste możliwości pobierania paliwa gazowego w danym miejscu odbioru. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie, w stosunku do pozwanej, bowiem strona powodowa odstąpiła od maksymalnej ilości ryczałtowej pobranego gazu i dokonała wyliczenia opłaty w oparciu przyjmując mniejszą ilość paliwa gazowego, przy uwzględnieniu rzeczywistych możliwości poboru, tj. 252 m³, co niewątpliwie przełożyło się na niższe obciążenie finansowe pozwanej. Zatem kwestionowanie przez powódkę prawidłowości wyliczenia opłaty nie znajduje potwierdzenia w ustalonym stanie faktycznym. Wyliczenie dokonane przez powódkę i przedstawione Sądowi było niewątpliwie prawidłowe. Na tej podstawie powódka obciążyła pozwaną za nielegalny pobór paliwa gazowego kwotą w wysokości 1.421,15 złotych, która stanowiła iloczyn pięciokrotności ceny referencyjnej gazu i ilości rzeczywiście pobranego paliwa gazowego. Z tych względów Sąd uznał, iż żądanie powódki zapłaty powyższej kwoty znajdowało oparcie w przepisach ustawy oraz było zgodne z „Taryfą dla usług dystrybucji paliw gazowych” za 2013 rok, a także obowiązującymi przepisami.

Przesłanką ustalenia odpowiedzialności za czyn niedozwolony jest wykazanie poniesienia przez sprzedawcę paliw szkody. Zgodnie z ogólnymi zasadami wynikającymi z przepisów prawa cywilnego powód zobowiązany jest do wykazania samego faktu poniesienia szkody, jak również dowiedzenia jej wysokości. Obowiązek ten wynika także

wprost z przepisów art. 57 § 1 w zw. z art. 3 pkt 18 prawa energetycznego, które wskazują, że obowiązek wniesienia opłaty powstaje w wypadku nielegalnego pobierania „paliwa gazowego”, a więc faktycznego, a nie tylko potencjalnego, jego pobierania i korzystania z niego. Sprzedawca paliw może obciążyć odbiorcę gazu opłatami określonymi w art. 57 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne, tylko wtedy, gdy takie paliwo zostało rzeczywiście pobrane (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009 roku, III CZP 107/09, OSNC 2010/5/77, wyrok SO w Białymstoku z dnia 17 marca 2010 r., I Ca 141/10).

W przypadku deliktu w postaci bezumownego pobierania paliwa gazowego pojęcie szkody obejmuje zarówno nieuiszczone opłaty za faktycznie pobraną w sposób bezprawny gaz, ale również pozostałe należne przedsiębiorstwu stałe opłaty towarzyszące standardowo nawiązaniu i trwaniu stosunku umownego z dostawcą paliwa – w tym za przyłączenie do sieci przesyłowej, utrzymanie i konserwację urządzeń stanowiących własność sprzedawcy paliw.

Odbiorcy paliw w rozumieniu przepisów ustawy Prawo energetyczne zobowiązani są do ponoszenia opłat wyłącznie na rzecz podmiotu zajmującego się w zakresie swojej działalności gospodarczej sprzedażą i dystrybucją paliw gazowych na podstawie zawieranych umów i jednocześnie upoważnionego do pobierania z tego tytułu oznaczonych świadczeń.

Wysokość opłaty za nielegalny pobór, jest rodzajem opłaty sankcyjnej, niezależnej od faktycznego zużycia paliwa gazowego. Art. 46 cytowanej ustawy prawo energetyczne stanowi delegację do wydania przez stosownego ministra rozporządzenia określającego sposób kalkulacji opłat za nielegalny pobór paliw i energii. Wysokość opłaty wynika z treści przepisów ustawy prawo energetyczne, przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi oraz taryfy obowiązującej u powoda. Wysokość opłaty za nielegalny pobór jest rodzajem opłaty ryczałtowej, mającej zastosowanie do przypadków wskazanych w art. 57 prawa energetycznego. Oznacza to, iż wysokość tychże opłat jest wprawdzie kalkulowana przez dane przedsiębiorstwo energetyczne stosownie do stawek i cen opłat zawartych w wydanej taryfie, to jednak samo zobowiązanie do ich uiszczenia wynika z przepisów prawa. Rozporządzenia wykonawcze do prawa energetycznego stanowią, że w przypadku nielegalnego pobierania paliw lub energii przedsiębiorstwo energetyczne obciąża lub może obciążyć sprawcę opłatami. Z tego względu wskazuje się w doktrynie, że w tym aspekcie opłaty za nielegalne pobieranie paliw lub energii posiadają status zbliżony do kar ustawowych – z tą jednakże różnicą, że opłaty te mogą być pobierane także od podmiotu, którego nie łączy z przedsiębiorstwem energetycznym stosunek zobowiązaniowy (tak np. J. P., „Nielegalne pobieranie paliw lub energii na gruncie ustawy - Prawo energetyczne.”, (...) 2008/2/18).

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 7b powołanego rozporządzenia przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych ustala w taryfie sposób ustalania opłaty za nielegalny pobór paliw gazowych. Stosowanie do § 44 ust. 1 rozporządzenia w przypadku nielegalnego pobierania paliw gazowych przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych może obciążyć podmiot nielegalnie pobierający paliwa gazowe opłatami w wysokości pięciokrotności ceny referencyjnej paliw gazowych obowiązującej w miesiącu stwierdzenia nielegalnego poboru oraz ryczałtowych ilości paliw gazowych, określonych na zasadach przewidzianych w taryfie. Wedle § 4 ust. 2 rozporządzenia ryczałtowe ilości paliwa, o których mowa w ust. 1, są określone w taryfach jako ilości maksymalne i przedsiębiorstwo przy ustalaniu opłat może zastosować ilości mniejsze, uwzględniając rzeczywiste możliwości pobierania paliwa gazowego przez dany podmiot. Nadto, zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia przez cenę referencyjną paliwa gazowego, o której mowa w ust. 1, rozumie się średnioważoną cenę zakupu tego paliwa, publikowaną przez operatora systemu przesyłowego lub operatora systemu dystrybucyjnego na jego stronie internetowej w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym cena ta będzie miała zastosowanie.

Trzeba się, zatem zgodzić z poglądem wypowiedzianym w orzecznictwie i piśmiennictwie, że przewidziana w art. 57 ust. 1 prawa energetycznego opłata za nielegalnie pobraną energię ma charakter cywilnoprawny i odszkodowawczy. Art. 57 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 18 prawa energetycznego obejmuje trzy różne stany faktyczne, które jednak nie polegają na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy sprzedaży energii elektrycznej,

ale stanowią delikt, określony w ustawie jako nielegalne pobieranie energii (uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2009-12-10, III CZP 107/09).

W przypadku nielegalnego poboru gazu dostawca paliwa gazowego ma prawo do pobrania opłaty wynikającej z taryfy, ale może również zamiast opłaty taryfowej dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych w przypadku, gdy z nielegalnym poborem gazu związane są inne szkody, których sama opłata taryfowa mogłaby nie wyrównać (uzasadnienie wyroku TK z dnia 10 lipca 2006 r., K 37/04 (...) Zb.Urz. 2006, nr 7, poz. 79). Artykuł 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne wprowadza, zatem szczególny rodzaj odszkodowania obciążającego odbiorcę względem dostawcy oraz szczególny sposób obliczenia wysokości tego odszkodowania (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego siedzibą w W. z 2004-05-13, (...) SA (...), opubl: Orzecznictwo w Sprawach (...) rok 2006, Nr 5, poz. 60, str. 83).

Należy przy tym podkreślić, że roszczenia z tytułu nielegalnego poboru energii mają charakter cywilnoprawny, a nie administracyjny (wyrok NSA z dnia 17 września 2002 roku, (...) SA (...), opubl. L.).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. W zakresie żądania zasądzenia odsetek istotne jest ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Zobowiązania z czynów niedozwolonych są bezterminowe, to znaczy termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania. W takiej sytuacji, zgodnie z art. 455 k.c., świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Pozwana została skutecznie wezwana do zapłaty należności w piśmie doręczonym w dniu 19 czerwca 2013 roku, przy którym dostarczono także notę obciążeniową na kwotę 1.421,15złoty, z terminem zapłaty do dnia 1 lipca 2013 roku. Wobec powyższego pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem swojego świadczenia od dnia następnego od tej daty. Z tych względów w pełni zasadne było żądanie przez powódkę odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 2 lipca 2013 roku do dnia zapłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 1 wyroku z dnia 27 marca 2017 roku, uznając tym samym, iż obciążenie pozwanej opłatą za nielegalny pobór paliwa gazowego nie pozostawało w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego. Wprawdzie zarzut naruszenia art. 5 k.c. nie został wprost sformułowany przez pozwaną, ale do tego zmierzał pełnomocnik I. Z., zarzucając powódce, iż obciążanie jej opłatą za nielegalny pobór paliwa gazowego, w sytuacji gdy nigdy nie uchylała się od regulowania swoich zobowiązań na rzecz powódki, jest bezzasadne.

Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego, takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Wykonywanie prawa podmiotowego w sposób sprzeczny z ustanowionymi w art. 5 k.c. kryteriami oceny jest bezprawne i z tego względu nie korzysta z ochrony jurysdykcyjnej. O nadużyciu prawa podmiotowego decydują obiektywne kryteria oceny w postaci sprzeczności z zasadami współzycia społecznego i ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa podmiotowego.

Nadużycie prawa jest to anormalne jego używanie, używanie przeciwne przeznaczeniu gospodarczemu lub społecznemu prawa podmiotowego, używanie dla motywów aspołecznych, potępione w opinii społecznej.

Zasady współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego do zastosowania tego przepisu konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego rozpatrywanego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym.

Przez zasady współzycia społecznego rozumie się oceny moralne wyrażone w postaci uzasadnionych przez te oceny norm postępowania (norm moralnych), regulujących postępowanie jednych osób wobec innych. Ocena moralna to przeżycie polegające na udzieleniu aprobaty lub dezaprobaty jakiemuś czynowi ludzkiemu ze względu na to, w jakim stopniu przyczynia się ono do sprawiedliwego dobra innych ludzi. Poszczególne normy moralne stanowią zatem konkretyzacje naczelnego nakazu moralnego, opierającego się na aprobacie takiego postępowania, które

jest dyktowane sprawiedliwą życzliwością wobec innych ludzi. Życzliwość ta polega na tym, że aprobeje się to, że innych spotyka jakieś dobro, a dezaprobuje się to, że niesprawiedliwie spotyka ich jakieś zło (zob. Kodeks Cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, C.H. Beck 2010).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej stwierdzić należy, że w realiach rozpoznawanej sprawy dochodzenie przez powódkę swoich roszczeń, wynikających z faktu stwierdzenia nielegalnego poboru paliwa gazowego w domu pozwanej, nie można w ocenie Sądu uznać za działanie sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Nie można bowiem wskazać takich okoliczności, które w relacjach pozwana (konsument) – powódka (profesjonalista) wskazywałyby na nadużycie ze strony powódki swojego prawa lub naruszeniu zasad współżycia społecznego. Przede wszystkim to pozwana nie wywiązała się z umowy, regulując rachunki za gaz nieterminowo i nie w pełni. Dała tym samym powód do wypowiedzenia umowy. Wstrzymanie dostaw gazu nie było obowiązkiem powódki. Pamiętać należy, że obowiązujące przepisy (m.in. art. 5a prawa energetycznego) nakładają na sprzedawców paliw i energii zapewnienia świadczenia usług kompleksowych i zawarcia umów kompleksowych z odbiorcami w gospodarstwach domowych. Przedsiębiorstwa są wprawdzie uprawnione do wstrzymania dostarczania m.in. paliw gazowych w wypadku ich nielegalnego poboru (art. 6 b ust. 2 prawa energetycznego), ale z art. 6 b ust. 5 ustawy wynika obowiązek niezwłocznego wznowienia dostarczania paliwa po ustaniu przyczyn uzasadniających wstrzymanie jego dostarczania. Biorąc powyższe pod uwagę, zachowanie powódki zgodne było z obowiązującymi przepisami i nie naruszyło żadnych zasad współżycia społecznego. Natomiast to pozwana formułując ten zarzut starała się przerzucić odpowiedzialność za swoje zachowanie na stronę przeciwną. Natomiast fakt, że pozwana jest w trudnej sytuacji materialnej nie uzasadniał przyjęcia, że żądania powódki pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c., przewidującym zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Pozwana przegrała proces w całości, a zatem powinna w całości zwrócić powódce poniesione przez nią koszty procesu w łącznej kwocie 269 złotych. Na kwotę tą złożyły się koszty opłaty sądowej od pozwu w wysokości 72 złotych, wynagrodzenie pełnomocnika powódki w wysokości 180 zł (ustalone zgodnie z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu Dz.U. z 2013 r., poz. 490), oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Ponieważ pozwana w trakcie procesu korzystała z pomocy pełnomocnika z urzędu, zatem w punkcie 3 wyroku Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz adwokata J. R. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu. Kwota ta została ustalona w oparciu o treść § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461) i powiększona o wartość podatku Vat, co daje ostatecznie kwotę 221,40 złotych.